

PALOTEKNINEN SELVITYS

PALOTEKNINEN LAUSUNTO

9901

KUORTANEEN TERVEYSASEMA

KESKUSTIE 55

63100 KUORTANE

TYÖNUMERO 26009

19.2.2026

SISÄLLYSLUETTELO

PALOTEKNINEN SELVITYS.....	1
1. YLEISTÄ	3
2. PALOILMOITTIMEN POISTO JA VAIKUTUS PALOTURVALLISUUTEEN	4
3. LAUSUNTO.....	6

Muutokset ja tarkennukset alkuperäiseen versioon (4.2.2026):

9.2.2026 Lisätty erilliset kappaleet (vähäinen tekninen poikkeama) sekä (riskitasomuutos), joissa avattu taustat ja vaatimukset kyseisten aihealueiden osalta. Lisätty kyseiset seikat Lausunto kappaleeseen.

1. YLEISTÄ

Tässä lausunnossa käsitellään Kuortaneen terveysaseman paloturvallisuutta liittyen suunniteltuun automaattisen paloilmoitinlaitteiston poistamiseen.

Kyseessä on vuonna 1990 valmistunut yksikerroksinen terveyskeskusrakennus, joka on kooltaan 1212 k-m². Alkuperäisen rakennusluvan mukaisesti rakennuksessa on tavanomaisen terveysaseman käyttötavan mukaisia tiloja; lääkärin ja hoitajien vastaanottohuoneita sekä hammashoitola ja neuvolatoiminnan tiloja. Tämän lisäksi rakennuksessa on henkilökunnan käytössä olevia huoltotiloja, teknisiä tiloja, sosiaalitiloja ja arkisto. Ullakolla on ilmanvaihtokonehuone.

Rakennuslupa on vuodelta 1989 (lupahakemuksen tunnus 37/89). Rakennusluvassa on niukasti kirjallista tietoa, eikä siihen ole kirjattu esimerkiksi rakennuksen paloluokkaa tai palo-osastokokoja. Pääpiirustusten mukaan rakennuksen ensimmäisen kerroksen tilat on jaettu kolmeen palo-osastoon siten, että rakennukset molemmat päädyt ovat omia palo-osastojaan ja keskellä sijaitseva, suurin palo-osasto on kooltaan noin 615 m². Lisäksi ullakon ilmanvaihtokonehuone on palo-osastoitu ja ullakko on jaettu osiin. Tuolloin on ollut voimassa Suomen rakentamismääräyskokoelman osa E1 *Rakennusten paloturvallisuus Määräykset 1981*.

Palo-osastointien luokat on pääpiirustuksiin kirjattu seuraavasti: ensimmäisessä kerroksessa *palokatko B30* ja *palo-ovi B30* -merkinnät löytyvät molempien päätyjen palo-osastojen rajoilta (30 minuutin palon kestävät palo-osastoinnit). Ullakon ilmanvaihtokonehuoneen oven kohdalla on merkintä *PO A60* (ennen oli tyypillistä, että palo-osastoivaa rakennetta seinien osalta ei välttämättä merkitty, vaan palo-osasto ilmeni ovimerkinnöistä, eli tässä tapauksessa ilmanvaihtokonehuoneella on 60 minuutin palon kestävä ovi palamattomasta A-luokan tarvikkeesta eli ilmanvaihtokonehuone on palo-osastoitu). Lisäksi ullakolla on useita ullakkoa osiin jakavien seinien merkintöjä *B 15-palokatko* eli 15 minuutin palon kestävä osiin jakava seinä B-luokan tarvikkeesta (B-luokan tarvike voi sisältää palavia tarvikkeita, mutta suojaverhouksen osalta vain vähäisessä määrin).

Voitane arvioida, että tuon aikaisten palomääräysten mukainen käyttötapa rakennukselle on *päivähoitohuoneisto*, joka tarkoittaa nimensä mukaisesti vain päiväkäytössä olevaa rakennusta, johon liittyy hoitotoimintoja. Mm. terveystalot ja -klinikat sekä työterapiatilat ovat kuuluneet päivähoitohuoneistojen toimintoihin. (E1 1981 kohta 3.2.2.3).

Rakennuksen paloluokkaa ei ole kirjattu rakennuslupa. Määräysten puolesta rakennus kuuluu todennäköisesti luokkaan *paloahdistava*, joka vastaa lähinnä nykyistä P3-paloluokkaa. Rakennuksen enimmäiskerrosala on siis saanut olla enintään 2400 m² ja palo-osastokoot enintään 600 m². (E1 taulukko 6). Seuraavissa paloluokissa eli *palonkestävissä* ja *paloapidättävissä* rakennuksissa palo-osastokoot päivähoitohuoneistossa olisivat saaneet olla 1200 m². Näin ollen voitaneen todeta suurella todennäköisyydellä rakennuksen olevan *paloahdistava*. (E1 1981 taulukko 5)

Syytä automaattisen paloilmoittimen asentamiselle rakennukseen ei rakennusluvasta suoraan selviä. Kunnan palopäällikkö on kuitannut rakennuslupahakemuksen leimallaan 17.5.1989 ja lupahakemus on hyväksytty rakennuslautakunnan kokouksessa 18.5.1989. Sekä rakennuslautakunnan että palopäällikön leimaukset on tehty ilman huomautuksia. Palomääräyksissä ei ole ollut suoraa vaatimusta paloilmoittimelle. Määräyksissä (E1 1981) lukee seuraavaa:

5.4.5 Mikäli rakennukseen tai sen palotekniseen osastoon asennetaan automaattinen paloilmoituslaitos, voidaan luvan myöntämisen yhteydessä sallia lievennyksiä seuraavista määräyksistä, jolloin samalla tulee kiinnittää erityistä huomiota sammutusvoimien suuruuteen ja saapumisnopeuteen paloilmoituksen riittävyttä arvioitaessa: a) rakennuksen kerrosalaa ja sen paloteknisen osaston pinta-alaa koskevat määräykset edellyttäen, että palokuorma on enintään 200 MJ/m², b) määräykset, jotka on tarkoitettu ympäristön suojelemiseksi palolta.

5.4.6 Henkilöturvallisuuden lisäämiseksi sekä pelastus- ja sammutustyön helpottamiseksi voidaan luvan myöntämisen yhteydessä erityisestä syystä vaatia, että rakennukseen tai sen palotekniseen osastoon on asennettava automaattinen paloilmoituslaitos.

Rakennuksen kerrosalan kokoa ei ole ylitetty ja palo-osastokoon ylitys on hyvin vähäinen (noin 2 %). Myöskään ympäristön suojelemista on vaikea arvioida syyksi, sillä rakennuksesta on ollut luvanhakuhetkellä ja on edelleen reilut etäisyydet naapurirakennuksiin. Mitään erityistä syytäkään ei ole kirjattu vaatimukseksi. Kenties

automaattinen paloilmoin on ollut vapaaehtoinen turvallisuustason lisäys rakennukseen tai sitten alkuperäinen erityinen syy on vain jätetty kirjaamatta. Palo-osastokoon näkökulmasta hyvin pienet palo-osastokoon ylitykset ovat harvoin määräytymisperusteena lisävaatimuksille, kyseessä on hyvin tyypillinen nykyisen Rakentamislain mukainen vähäinen tekninen poikkeama. Nykyään liikkumavaraa on tyypillisesti noin 10 %:n ylitykseen asti ilman lisävaatimusten velvoittavuutta.

Automaattinen paloilmoin on joka tapauksessa rakennukseen asennettu, mutta nyt laitteisto on tullut elinkaarensa päähän ja se on tavoitteena poistaa. Paloilmoin itse on aiheuttanut tulipalon ja ikänsä vuoksi se ei ole korjattavissa, vaan ainoa vaihtoehto olisi uusia hintava järjestelmä kokonaan. Rakennuksen käyttötapa huomioon ottaen automaattinen paloilmoin rakennuksessa ei kuitenkaan ole määräysten puolesta välttämätön.

2. VÄHÄINEN TEKNINEN POIKKEAMA

Nykyisessä Rakentamislaissa (751/2023), jo kumotuissa Maankäyttö- ja rakennuslaissa (139/1999) sekä Rakennuslaissa (370/1958) on määritetty periaatteet, joiden puitteissa määräyksiä vaatimustasosta on mahdollista poiketa. Käytäntö on ollut olemassa hyvin pitkään ja tämän rakennuksen toteutusaikana vastaava mahdollisuus on ollut viittauksena myös asetustasolla (E1 1981 kansilehden jälkeinen sivu).

Mikäli rakennukselle nykyään haettaisiin rakennuslupa rakennushankkeelle ja jokin asetusten pieni tekninen vaatimus tai taulukkoraja-arvo ei täysin toteudu, mutta poikkeama ei vaikuttaisi kokonais- tai henkilöturvallisuuteen merkittävästi, käsiteltäisiin asia todennäköisimmin vähäisenä teknisenä poikkeamana.

Sama käytäntö on ollut käytössä jo tämän rakennuksen rakentamisaikaan. Rakennuksen sallitusta palo-osastokoosta poikkeaminen noin 15 m² (2%), ei ole voinut olla tarkoituksenmukaista huomioida korottamalla rakennuksen suojaustasoa (=varustaa rakennus automaattisella paloilmoinilla).

Tämän rakennuksen rakentamisaikaan, nämä tekniset poikkeamat käsiteltiin viranomaisten kanssa erikseen. Tyypillisesti niistä ei ole erillisiä kirjauksia rakennuslupapäätöksissä. Mikäli rakennukseen olisi erityisestä syystä edellytetty automaattista paloilmointia palo-osastokoon perusteella olisi tästä todennäköisimmin kirjaus rakennuslupapäätöksessä ja lisäksi rakennuksen palo-osastokokoja olisi kasvatettu toteutettua pinta-alaa suurempana esim koko rakennus samaa palo-osastoa, ei vain yhden palo-osaston koon kasvattaminen 15 m² verran.

3. RISKITASOMUUTOS

Koska rakennuslupa on vuodelta 1989, tarkastellaan rakennusta tuon aikaisten määräysten vaatimustason kautta. Nykyiset palomääräykset (*Ympäristöministeriön asetus rakennusten paloturvallisuudesta 848/2017*) tulisivat velvoittaviksi vasta, jos *rakennus tai sen osa muuttuu korjaus- ja muutostyön seurauksena paloturvallisuuden kannalta vaarallisemmaksi ja rakennuksen paloturvallisuuden parantaminen on sen vuoksi perusteltua korjaus- ja muutostyön laatu ja henkilöturvallisuuden vaarantumisen estäminen huomioon ottaen.* (1 §)

Rakennuksen käyttötapa ei ole muuttumaksi vaarallisemmaksi vaan se säilyy samana, eli erilaisten hoitotoimintojen järjestäminen jatkuu päiväkäytössä. Lisäksi tiloissa on henkilökunnan työskentely- ja sosiaalityötiloja. Sen sijaan esimerkiksi yön yli tapahtuva hoito muuttaisi rakennuksen hoitolaitokseksi, jolloin nykypäivän palomääräykset tulisivat velvoittaviksi.

Rakennukset on sallittua korjata ja palauttaa oman alkuperäisen rakennusaikakauden vaatimustason mukaiseen tasoon. Toteutus saa ja on perusteltua poiketa nykymääräyksistä, kun käyttötarkoitusta ei muuteta vaativampaan suuntaan ja kyseessä ei ole uudisrakentamiseen verrattavissa oleva muutos. Nykyisin käytössä olevan paloasetuksen (848/2017) soveltamisalan mukaisesti kyseinen asetus ei koske tätä rakennushanketta tai rakennuksessa aiemmin olleen paloilmoinin käytöstä poistamista. Riskitasomuutoksen (käyttötarkoitus säilyy ennallaan, riskitaso ei muutu) ja Rakentamislain (751/2023) mukaisesti rakennuksen tulee täyttää alkuperäisen rakentamisajankohdan mukainen paloturvallisuustaso (E1 1981).

4. PALOILMOITTIMEN POISTO JA VAIKUTUS PALOTURVALLISUUTEEN

Koska rakennuslupa on vuodelta 1989, tarkastellaan rakennusta tuon aikaisten määräysten kautta. Nykyiset palomääräykset (*Ympäristöministeriön asetus rakennusten paloturvallisuudesta 848/2017*) tulisivat velvoittaviksi vasta, jos rakennus tai sen osa muuttuu korjaus- ja muutostyön seurauksena paloturvallisuuden kannalta vaarallisemmaksi ja rakennuksen paloturvallisuuden parantaminen on sen vuoksi perusteltua korjaus- ja muutostyön laatu ja henkilöturvallisuuden vaarantumisen estäminen huomioon ottaen. (1 §)

Rakennuksen käyttötapa ei ole muuttumaksi vaarallisemmaksi vaan se säilyy samana, eli erilaisten hoitotoimintojen järjestäminen jatkuu päiväkäytössä. Lisäksi tiloissa on henkilökunnan työskentely- ja sosiaalitiloja. Sen sijaan esimerkiksi yön yli tapahtuva hoito muuttaisi rakennuksen hoitolaitokseksi, jolloin nykypäivän palomääräykset tulisivat velvoittaviksi.

Rakennusluvan perusteella ei ilmennyt mitään sellaisia seikkoja, joiden perusteella automaattinen paloilmoin olisi alun perinkään ollut pakollinen rakennuksessa. Rakennus on palo-osastoitu osiin ja sen käyttö on vain päivätoimintaa ja poistumismahdollisuudet rakennuksesta erittäin hyvät (vain yksi kerros, 5 eri puolille rakennusta sijoitettua ulko-ovea). Ainoa "poikkeama" on hyvin pieni ylitys (noin 2 %) palo-osastokoossa, mutta sitäkin ei ole kirjattu rakennuslupa- tai paloilmoinlaitteiston perusteeksi.

Nykyäänkin on tyypillistä, että vain päiväkäyttöön suunnitelluissa uudisrakennuksissa ei ole paloilmointimia. Pelkästään päiväkäytössä olevista rakennuksista hätäkeskukseen kytketty paloilmoin on määräysten mukaan pakollinen vain suurissa kouluissa (yli 500 oppilasta). Koko rakennuksen kattava paloilmoinjärjestelmä ilman hätäkeskusyhteyttä on pakollinen suurehkoissa kouluissa (251–500 oppilasta) ja suurehkoissa päiväkodeissa ja varhaiskasvatuksen tiloissa (yli 150 hoidettavaa). (848/2017 38 §)

Automaattisessa paloilmoinlaitteistossa on olennaista se, että sen antama hälytys menee automaattisesti hätäkeskuksesta pelastuslaitokselle. Siksi automaattisia paloilmointimia on korkeamman riskin kohteissa, kuten hoitolaitoksissa ja majoitustiloissa (eli tiloissa, joissa on paljon autettavia tai yövytään) tai muissa riskikohteissa. Päiväkäytössä olevissa rakennuksissa, erityisesti sellaisissa, joissa on jatkuvasti paikalla henkilökuntaa, riittävä turvallisuustaso saavutetaan hyvin suunnitellulla toiminnalla eli pelastussuunnittelulla. Automaattisen paloilmointimen poistaminen ei aiheuta kriittistä viivettä rakennuksessa työskentelevien ja asiakkaana olevien turvallisuudelle.

Mikäli tilojen käyttäjä haluaa kuitenkin nopeuttaa mahdollisen palon havaitsemista, on paloilmoinlaitteistoa suositeltavampaa asentaa rakennukseen esimerkiksi sisäinen palovaroitinjärjestelmä, mutta sekään ei ole vanhojen eikä nykyisten määräysten puolesta pakollinen.

5. LAUSUNTO

Vanhan, toimimattoman hätäkeskukseen liitetyn paloilmioittimen poistaminen käytöstä ei ole palomääräysten vastainen toimenpide eikä se aiheuta rakennuksessa työskenteleville tai siellä asiakkaina oleville vaaraa. Rakennuksessa toteutuu rakennusluvan aikaisten palomääräysten vaatimukset ilman automaattista paloilmioitintakin. Ainoa hyvin pieni poikkeama on noin 2 % ylitys yhden palo-osaston osastokoossa, mikä ei vaikuta turvallisuuteen heikentävästi. Rakennuksen turvallisuustaso täyttää paloturvallisuusvaatimukset olennaisten vaatimuksien osalta, poikkeuksena palo-osastokokoylitys (noin 2%). Palo-osastokoon ylittäminen noin 15 m² (2%) ei vaikuta rakennuksen henkilö- tai kokonaisturvallisuuteen eikä palokunnan toimintaan merkittävästi.

Automaattisen paloilmioittimen poistaminen ei myöskään vaikuta rakennuksen nykyiseen käyttötapaan, koska paloilmioittimen olemassaololle ei löytynyt määräyksistä eikä lupa-aineistosta varsinaista määräysperustettakaan. Riittävä, määräysten mukainen turvallisuustaso toteutuu myös ilman automaattista paloilmioitinta. Mikäli käyttötapaa myöhemmin aiotaan olennaisesti muuttaa oletetusta alkuperäisestä käytettävästä (päivähoitohuoneisto), tulee turvallisuustasoa tarkastella uudelleen. Rakennuksen käyttötarkoitus säilytetään ennallaan.

Automaattisen paloilmioittimen käytöstä poiston prosessi on tärkeää tehdä oikein rakennusvalvonnan ja hätäkeskuslaitoksen kanssa (ohjeistus hätäkeskuksen verkkosivulla www.112.fi). Kun paloilmioitin on fyysisesti lupien saamisen jälkeen poistettu, tulee purkutöissä huolehtia mahdollisista vanhojen läpiviestien tiivistyksistä palo-osastojen kohdilla.

Muutostyö täyttää *Rakentamislain* (751/2023) paloturvallisuuden olennaiset vaatimukset 32 §:n mukaisesti.

Selvityksen laatinut (vastaava suunnittelija):

Paloff Insinööritoimisto Oy

Otto Pohjola

Fise Vaativa, paloturvallisuussuunnittelija

Puh. +358 50 324 4569

otto.pohjola@paloff.com